

FOLKETINGET

Europaudvalget

Referat af 13. europaudvalgsmøde

Dato: onsdag den 18. december 2019

Tidspunkt: kl. 12.00

Sted: vær. 2-133

Til stede: Eva Kjer Hansen (V), formand, Tanja Larsson (S), Troels Ravn (S), Halime Oguz (SF), Hans Andersen (V), Erling Bonnesen (V), Jan E. Jørgensen (V) og Ulla Tørnæs (V).

Desuden deltog: Beskæftigelsesminister Peter Hummelgaard

1. Samråd med beskæftigelsesministeren vedr. arbejdskraftens frie bevægelighed i EU EUU alm. del (19) – samrådsspørgsmål C

Samrådsspørgsmål C

Stillet af Jan E. Jørgensen (V)

"Ministeren bedes redegøre for, hvordan regeringen vil sikre et opgør med arbejdskraftens frie bevægelighed i EU, som vi kender den i dag."

Jan E. Jørgensen sagde i sin begrundelse for samrådsspørgsmålet, at det forekom ham at være lidt uretfærdigt, at bolden var kastet videre til beskæftigelsesministeren, når samrådet handlede om nogle udtalelser fra statsministeren. Men da regeringen er et kollegium, måtte det være sådan. Venstre var bekymret over statsministerens udtalelser på et topmøde arrangeret af fagbevægelsen i april måned – altså før folketingsvalget. Hun sagde: "Jeg synes, at vi skal tage et langt større opgør, end det, statsministeren (den daværende) lægger op til, nemlig at opgør med arbejdskraftens frie bevægelighed". Hun sagde endvidere: "Den frie bevægelighed er ved at underminere velfærdssamfund og lønmodtagerrettigheder lige nu." En retorik som denne var farlig og havde bl.a. ført til Brexit. Han kunne ikke se, hvordan det skulle gå i Danmark uden arbejdskraft fra andre EU-lande. Den var en af forudsætningerne for det danske velfærdssamfund.

Beskæftigelsesministeren: Tak til Jan E. Jørgensen og Venstre for at indkalde til dette samråd. For mit vedkommende beklager jeg ikke, at statsministeren ikke kunne, for jeg har faktisk glædet mig utrolig meget til dette samråd. Det er en debat, som jeg selv har mange og stærkt passionerede holdninger til. Jeg var glad for at have fået spørgsmålet og især den konkrete

formulering om, hvordan man ville gøre op med arbejdskraftens fri bevægelighed, "som vi kender den". Vi ønsker nemlig ikke at ændre princippet om fri bevægelighed eller de fordele, der flyder af det. Men der er negative aspekter af den fri bevægelighed, som vi ønsker at gøre op med.

For det kan godt være, at arbejdstagerrettigheder på papiret har samme status som erhvervslivets ret til at tjene penge. Det kan man godt have en abstrakt diskussion om.

Men realiteten er, at arbejdsgivere, der bevidst ønsker at snyde og svindle, har for let spil. Det er også for nemt for arbejdsgivere at slippe uden om at leve op til danske løn- og arbejdsvilkår. Fagbevægelsen kæmper hver dag en brav kamp for at tegne overenskomster og for at håndhæve dem. Men de kæmper en vanskelig kamp, bl.a. mod en EU-regulering, der ikke tillader at konflikte for fuld overenskomst.

Så selv om vi på papiret har lige løn for lige arbejde, så er der risiko for et kapløb mod bunden, hvor lønninger og arbejdsvilkår er under pres. Ja, i nogle tilfælde ser vi ligefrem eksempler på slavelignende vilkår.

Den fri bevægelighed – "som vi kender den" – giver ikke tilstrækkeligt værn mod misbrug og unfair konkurrence. Det er i sig selv fuldstændig forkasteligt. Men det bringer jo også EU's regler i miskredit. Det går ud over de mange virksomheder, der ønsker at lave en reel og ordentlig forretning. Derfor er der både behov for ordentlig regulering og for tilstrækkelig kontrol.

Nationalt har vi lige styrket kampen mod social dumping i finanslovsaftalen. Men når vi har sagt, at vi vil gøre op med den fri bevægelighed, så har vi først og fremmest tænkt på de skævheder, der er i EU-reglerne. I den forbindelse er det god timing, at en ny kommission netop er trukket i arbejdstøjet.

I sine politiske retningslinjer nævner den nye kommissionsformand, Ursula von der Leyen, på det generelle plan nogle yderst fornuftige ting. Hun fremhæver f.eks., at det er på høje tid, at det sociale og det markedsmæssige forenes i den moderne økonomi.

Det er jeg helt enig i. Og som jeg har været inde på, er der grupper af arbejdstagere, der ikke oplever, at økonomien i det indre marked fungerer for netop dem. Så derfor er der behov for en ny drejning.

Regeringens indsats i EU vil berøre tre forskellige niveauer:

For det første skal der være bedre håndhævelse af gældende regler.

For det andet skal der om muligt indføres nye regler i form af direktiver eller forordninger, der i højere grad kan sikre arbejdstagernes rettigheder, og mindske den fri bevægelighed for fuskere og bedragere.

For det tredje vil vi arbejde med en langsigtet vision om overordnet at styrke arbejdstagerrettighederne og arbejdsmarkedets parterrolle i EU gennem en social protokol.

Hvad angår det første, nemlig bedre håndhævelse, arbejder vi f.eks. målrettet på, at den europæiske arbejdsmarkedsmyndighed, der er ved at blive etableret, kommer stærkt fra start.

Arbejdsmarkedsmyndigheden kan forhåbentlig være med til at sikre, at de muligheder, der trods alt findes i dag for bedre kontrol, bliver bedre udnyttet.

En branche med store problemer og brodne kar er transportbranchen. Når EU's vejpakke forhåbentlig bliver vedtaget inden alt for længe, vil der forestå et arbejde med at få dem håndhævet. Og her vil den europæiske arbejdsmarkedsmyndighed også kunne få en rolle. Vejpakken vil jo være nye regler på EU-plan, og det leder mig over i det andet element i justeringen af den fri bevægelighed, nemlig nye regler, der styrker arbejdstagernes rettigheder i kontekst af den fri bevægelighed.

Netop vejpakken viser, at vi som ny regering ikke starter helt forfra. Vi har i opposition været med til at påvirke den tidligere regerings mandat, så den blev pålagt at styrke de sociale aspekter af vejpakken. Og det arbejder vi så som regering videre med at køre hjem.

Et forslag, som vi selv har agiteret for gennem længere tid, er id-kort på arbejdspladser. Den nye beskæftigelseskommissær har oplyst, at den nye kommission har taget tidligere overvejelser om et europæisk socialt sikringsnummer op af skuffen for at arbejde videre med det.

I den forbindelse glæder det mig, at den tidligere regering åbenbart også var positiv over for tanker. Og hvis de tidligere regeringspartier har mere konkrete tanker i den forbindelse og kan bekræfte deres positive holdning, hører jeg det meget gerne. Når vi ved noget mere konkret om Kommissionens tanker, vil tage det med i vores løbende interessevaretagelse, hvor vi søger alliancepartnere.

Selv om vi går ind for princippet om fri bevægelighed, så har vi dog et ønske om, at den fri bevægelighed skal bremses for en bestemt gruppe: de bagmænd, der notorisk overtræder arbejdstagernes rettigheder. Vi vil derfor gerne se på mulighederne for at lave en form for sortliste. Også her ser jeg gerne et bredt samarbejde med Folketinget om denne dagsorden.

Jeg kan nævne vedtagelse 5 om udenlandske chauffører i Europa fra november sidste år, hvor samtlige partier i Folketinget stemte for, at målet er styret bevægelighed og ikke fri bevægelighed.

Ud over at det er god værkstedshumor at tale om styret bevægelighed i transportsektoren, så kan man jo tage vedtagelsen som udtryk for, at hele Folketinget ville gøre op med den fri bevægelighed, som vi kender den.

Jeg kan også henvise til vedtagelse 25 fra januar 2018. Blandt mange gode kollegaer fra Folketinget står som de første to forslagsstillere Peter Hummelgaard og Jan E. Jørgensen. Og jeg vil gerne citere fra vedtagelsen:

"Det er Folketingets holdning, at fri bevægelighed også skal være fair bevægelighed. Folketinget finder ikke, at økonomiske rettigheder i EU skal trumfe arbejdstagernes rettigheder."

Jeg syntes dengang, at vedtagelsen havde stor betydning for at få Folketinget med på vores langsigtede vision om at få styrket arbejdstagernes rettigheder. Og hermed er vi jo så inde på det tredje niveau, vi opererer på, som er vores ønske om en social protokol.

Når vi tidligere har drøftet beslutningsforslag herom i Folketinget, har vandene jo været delt. Det kan måske i høj grad tilskrives, at de beslutningsforslag, som Enhedslisten har stillet flere gange, har taget udgangspunkt i et bestemt forslag om en social protokol fra den europæiske fagbevægelse, ETUC, som indeholder nogle generelle principper.

Mit udgangspunkt er, at vi skal tale konkret om, hvad det er, vi ønsker. Vores primære ønske er, at fagbevægelsen skal kunne gøre det, som vi mente, den kunne, før EU-Domstolen satte grænser for, hvilke overenskomstkrav der kunne konfliktes for.

Det ville jeg også tro, at Venstre og Det Konservative Folkeparti var enige i, for det var da en borgerlig regering, der ivrigt forsvarede vores system ved EU-Domstolen.

Men under alle omstændigheder er tidspunktet efter denne regerings opfattelse ikke den rette til at foreslå egentlige traktatændringer på. Derfor kalder vi det en langsigtet vision. Og så må vi for nu gøre, hvad vi kan inden for det gældende traktatgrundlag.

Jan E. Jørgensen satte pris på ministerens svar, idet essensen af det lod til at være, at regeringen ikke ønskede et opgør med arbejdskraftens fri bevægelighed. Man ønskede fair bevægelighed; det kunne ingen være uenige i. Det betyder ikke, at man kan tage til et andet land og arbejde sort, men at arbejde på de vilkår, der er i det land. Var ministeren så enig i, at den på det tidspunkt kommende statsminister havde taget munden for fuld og havde udtalt sig på en unuanceret måde? Kunne ministeren bekræfte, at der var enighed om en fortsat fuld og fri adgang til, at danskere kan arbejde i andre europæiske lande og vice versa?

Beskæftigelsesministeren syntes, at statsministeren sagde det meget klart: at der var udfordringer med "den fri bevægelighed, som vi kender den". Efter Socialdemokratiets mening havde der i for mange år været et nedadgående pres på lønninger og arbejdsvilkår – navnlig i bestemte brancher. Når statsministeren talte om et opgør med "den fri bevægelighed, som vi kender den", var det udtryk for et ønske om en opnå en fri bevægelighed, der er fair. I det daglige arbejde handlede det om at prøve at styre lovgivningsdagsordenen, så den bliver mere retfærdigt. Han var enig i, at den fri bevægelighed medfører mange positive gevinster for det

indre marked, men man skal også sørge for, at den kommer alle til gavn. For mange grupper på arbejdsmarkedet kan man godt diskutere, om de har mærket den fulde effekt af den fri bevægelighed. Når en lønmodtager rejser til et andet land for at slå sig ned og tage et arbejde, sker det ofte på overenskomst, og vedkommende betaler skat. Problemet var derimod den sociale dumping forbundet med tjenesteydelserne fri bevægelighed. Socialdemokratiet deltog i arbejdet med at sikre mere kontrol af brancher med mange tjenesteydere og en bedre indretning af regler. Derfor havde partiet i sin tid medvirket til at trække det gule kort på udstationeringsdirektivet, fordi man mente, at den daværende regering ikke var ambitiøs nok. Og det var derfor, at Socialdemokratiet nu i regeringen arbejdede for et id-kort og en sortliste og samtidig forsøgte at trække lovgivningen derhen, hvor flest mulige lønmodtagere oplever de fulde gevinster ved den fri bevægelighed.

Jan E. Jørgensen bad ministeren oplyse, hvor mange fuldtidsbeskæftigede EU-borgere der var i Danmark. Og hvor meget de bidrog med til Danmarks BNP? Det var muligt, at også venstrefolk havde været med til at underminere perspektiverne i den fri bevægelighed og give et billede af, at EU-borgere, der arbejder i Danmark, ikke er en overskudsforretning.

Beskæftigelsesministeren var overbevist om, at Jan E. Jørgensen selv kendte tallene: ca. 122.000 fuldtidsbeskæftigede EU-borgere i Danmark, der i 2018 bidrog til det danske BNP med 70 mia. kr. Det var ganske rigtigt positivt, men den grundlæggende opgave her var at sikre, at bidrag til både BNP og danske virksomheder ikke samtidig var med til at træde lønninger og arbejdsvilkår for andre i visse brancher under fode. I den finanslov, der var på trapperne, kunne man konstatere, at aldrig havde bevillingerne til den fælles myndighedsindsats til kontrol af og kamp mod social dumping været så høje, som de ville være i 2020-2021.

Jan E. Jørgensen spurgte, hvordan det danske samfund ville blive påvirket, hvis lønmodtagere fra andre EU-lande tog hjem, og det danske BNP faldt med 70 mia. kr. Det ville være en social katastrofe. Han håbede, at ministeren kunne få øje på det bekymrende i udtalelsen om et opgør med den fri bevægelighed, der skulle være med til at underminere velfærdssamfundet. Venstre mente tværtimod, at den fri bevægelighed var en forudsætning for velstanden og væksten i Danmark. Man skulle selvfølgelig i fællesskab gøre noget ved dem, der snyder og svindler, men det havde snarere med misbrug af den fri bevægelighed at gøre.

Erling Bonnesen satte pris på præciseringen af, at grundtanken var at komme fusk og svindel til livs. Venstre var nemlig blevet noget nervøse ved den mere generelle udtalelse fra statsministeren. Havde ministeren vendt sagen med statsministeren inden dagens samråd? Eller ville han gøre det efterfølgende? Udtalelser som denne skulle nødtigt gentage sig.

Eva Kjer Hansen udtrykte lettelse over at høre, at regeringen ikke ville ændre på princippet for den fri bevægelighed, men at man derimod ville justere lidt på uhensigtsmæssighederne. Så når statsministeren havde talt om "at tage et langt mere grundlæggende opgør med arbejdskraftens fri bevægelighed", var det så en formulering, som ministeren ikke selv kunne

finde på at anvende? De gældende principper skulle forblive gældende, så der var overhovedet ikke tale om et grundlæggende opgør?

Beskæftigelsesministeren citerede statsministeren fra lønmodtagernes topmøde: "Problemet er, at EU er blevet en ramme, hvor markedet kan bevæge sig frit på bekostning af lønmodtagerrettigheder. Vi har behov for at få sidestillet lønmodtagerrettigheder med arbejdskraftens fri bevægelighed." Han var baseret på samtaler med statsministeren og fra sin tid i opposition med indflydelse på EU-linjen overbevist om, at der her var tale om et grundlæggende opgør med EU's fri bevægelighed: Hvis princippet om den fri bevægelighed for både arbejdskraft, tjenesteydelser, kapital og virksomhedernes mulighed for at etablere sig ikke længere skulle stå over respekten for lønmodtagernes rettigheder, arbejdsvilkår og ordentlige lønninger, var det et grundlæggende opgør. Han var ked af, at hvis Venstre havde troet, at det ville betyde, at man ønskede at afskaffe princippet om den fri bevægelighed, som EU hviler på. Socialdemokratiet ønskede, at den fri bevægelighed skal være fair og i balance og ikke trumfe lønmodtagernes grundlæggende rettigheder, lønninger og arbejdsvilkår. Dét var den store politiske opgave, og skulle man nå i mål med den, krævede det større fundamentale ændringer i noget, man kun kan gøre i direktiver og forordninger. Et af de værktøjer, som Socialdemokratiet havde peget på, var en social protokol. Ministeren henviste i øvrigt til sin egen kommentar på Twitter, da den tidligere statsminister udtrykte bekymring over Mette Frederiksens udtalelse: "Hun refererer til vores opbakning til en social protokol, som støttes af europæisk fagbevægelse samt S-partier i EU. Et beslutningsforslag om samme fik opbakning fra en enig opposition sidste år. Nu, hvor det er afklaret, kan vi så ikke få udskrevet det valg, fremfor det totalteater vi så i dag."

Hans Andersen håbede, at dagens drøftelse kunne føre til, at statsministeren i højere grad overvejede sine ord. Når man taler om EU-fællesskabet, skal man huske at have nuancerne med. Delte ministeren fagbevægelsens bekymring over statsministerens retorik, for de ønskede ikke jo heller ikke et opgør med den fri bevægelighed? Han håbede, at udtalelserne gav lejlighed til refleksion hos regeringen om ikke at udtale sig så kort og bramfrit.

Jan E. Jørgensen påpegede, at den sociale protokol tidligere havde været diskuteret i Europaudvalget, og at udvalget som svar på spørgsmål 74 havde fået oplyst, at den nødvendiggjorde en traktatændring – som Socialdemokratiet sagde, de ikke arbejdede for. Grundlæggende handlede det om, hvor meget man problematiserer EU vs. fortæller om det gode ved EU-medlemskabet. At tale om et opgør med arbejdskraftens fri bevægelighed og underminering af velfærdssamfundet skaber nogle skræmmebilleder, som man også havde set det i Storbritannien. Hvis man kunne få det ud af dagens samråd, at man skal være meget opmærksom på ikke at udtale sig på en måde, så arbejdskraftens fri bevægelighed bliver lagt for had, som det var tilfældet i Storbritannien, så var meget opnået. Kunne ministeren for en god ordens skyld sige lidt om, hvordan det var gået med arbejdsløsheden i Danmark de senere år og fortælle om reallønfremskud på det danske arbejdsmarked?

Erling Bonnesen sagde, at når han i EU-debatter blev spurgt om fordelene ved EU-samarbejdet, svarede han ofte den fri bevægelighed for arbejdskraften. Ville ministeren give det samme svar, næste gang han tog til en debat, eller ville der blive justeret på det?

Beskæftigelsesministeren fornemmede, at det var en gennemgående rød tråd, hvad det var for en slags debat, man skulle have om EU. Lige siden han selv var aktiv i euroafstemningen havde det store håb for alle med EU-sokkerne på – og det var også noget, man på forskerniveau havde sagt – været at politisere debatten om EU: bevæge sig væk fra enten ja eller nej til EU og hen til, at det grundlæggende handler om det politiske, materielle indhold. Han mente helt og holdent, at det var en hæmsko for borgernes opbakning til EU, at man blev ved med at bilde dem ind, at enten er der kun gevinster ved EU, eller også er alt ved EU skidt. Selv var han tilhænger af Danmarks medlemskab af EU, men ikke af al den førte politik. Han var heller ikke tilhænger af hele den måde, den fri bevægelighed var indrettet på. Ej heller var han ikke altid tilhænger af EU-Domstolens afgørelser. Det var vigtigt at få uenighederne på bordet. Når det var sagt, kunne han ikke skrive under på præmissen bag Erling Bonnesens, Jan E. Jørgensens og Hans Andersens spørgsmål om, hvorvidt regeringen ville tænke over sin retorik. Statsministeren havde fremsat skræmmebilleder, men sagt, at der var et problem med den fri bevægelighed i den forstand, at ikke alle mærker, at der kun er positive gevinster. Der er mennesker, som betaler en pris, og derfor er det en politisk opgave at sikre, at for at opnå gevinsterne ved en kapital og en arbejdskraft, der kan bevæge sig på tværs af grænser, skal man tilpasse reglerne – og måske en dag også tilpasse de grundlæggende principper, så man side-stiller hensynet til de fire friheder med hensynet til lønmodtagernes grundlæggende rettigheder, arbejdsvilkår og lønninger. Han havde altså ikke noget problem med, at statsministeren kaldte det for et grundlæggende opgør, for det var tilfældet med den forrang, som den fri bevægelighed har over alle andre hensyn. Det var ikke det samme som at sige, at man ville afskaffe bevægeligheden eller melde sig ud af EU, men det var vigtigt at få uenigheder frem og diskutere dem. Det ville give dem, der står for synspunktet om, at Danmark skal melde sig ud, endnu flere værktøjer i argumentationsværktøjskassen, at man i så mange år ikke havde diskuteret politik, selv om man var uenige på tværs af Folketinget.

Ulla Tørnæs var blevet betrygget ved ministerens svar om, at regeringen ønskede at fastholde den fri bevægelighed, men gøre op med urimeligheder og snyd via justeringer. Hun lagde sig op ad, hvad EU-ekspert Marlene Wind, Københavns Universitet, havde konkluderet i kølvandet på Mette Frederiksens udtalelser: De lugtede af den forestående valgkamp. Det stod dog ikke klart for hende, hvad ministeren ville gøre fremover. Ville regeringen fortsætte retorikken eller arbejde konstruktivt ud fra Kommissionens arbejdsprogram eller gå videre? Som Jan E. Jørgensen også havde påpeget, ønskede regeringen ikke den traktatændring, som en social søjle ville kræve. Så var der ikke en vis hulhed i argumentationen? Man forsøgte at give udtryk til en holdning til EU-samarbejdet, der faktisk slet ikke holdt vand, når det handlede om den egentlige stillingtagen.

Tanja Larsson nævnte, at der også var mørke tal forbundet med arbejdskraftens fri bevægelighed. Når man tjener sorte penge, bidrager man jo ikke til BNP. Kunne ministeren sige noget mere om den fair bevægelighed og det at sætte ind mod kapløbet mod bunden?

Halime Oguz ville gerne høre noget om, hvordan regeringen arbejdede med at stille lønarbejdere og fagbevægelsens interesser stærkere over for arbejdsgivere. Hvilke EU-lande var med, og hvilke initiativer var der taget?

Beskæftigelsesministeren understregede over for Ulla Tørnæs, at udfordringerne med den fri bevægelighed, som man kender den, i hans optik ikke kun handlede om snyd og plattenslagere. Udfordringen var, at den har forrang over for alle andre hensyn. Det gjorde sig gældende, når der var sammenstød mellem lønmodtagerrettigheder og hensyn til f.eks. virksomheder, der udstationerer lønmodtagere til at udføre bestemte opgaver. Det var et grundlæggende problem og helt sikkert det, statsministeren refererede til ved sit ønske om et opgør med den fri bevægelighed, "som vi kender den". Det handlede også om at indføre langt flere hensyn og skabe nogle ordentlige arbejds- og lønvilkår for f.eks. udenlandske chauffører, der kører godstransport i Danmark. Fagbevægelsen og arbejdsgiverne var selv kommet med et forslag til løsning for at skabe nogle klare regler for, hvordan man får den fri bevægelighed til at fungere bedre. Man måtte vente at se, om der også var enighed i Folketinget om at følge forslagene på vejtransportområdet. Regeringen ville på alle tænkelige planer – kortsigtet som langsigtet – hele tiden drive udviklingen i retning af, at lønmodtagere oplever, at den fri bevægelighed ikke kommer til at virke som et nedadgående pres på lønninger, arbejdsvilkår og grundlæggende rettigheder.

Ministeren sagde, at Ulla Tørnæs havde ret i, at ideen om en social protokol var langsigtet. Regeringen arbejdede for den, men det var nu den udfordring, at nogle af de alliancepartnere, der bakkede op om den, ikke var i regering. Det gjaldt f.eks. i Østrig og i Tyskland. Som det politiske landskab så ud i Europa, hvor blåsorte regeringer dominerede, var det ikke realistisk at få den dagsorden igennem, men det stoppede ikke regeringen i at argumentere for den. Man havde set mange gange, at vedholdende og effektivt arbejde havde en effekt i mellemtiden, så regeringen arbejdede på at forsikre de danske værneregler: bedre kontrol i den fælles myndighedsindsats, få gennemført forslag, som sikrer ordentlige lønvilkår for udenlandske chauffører, der kører i Danmark, så de ikke udkonkurrerer danske chauffører og transportvirksomheder. På EU-plan arbejdede man derudover med nye tiltag om et egentligt og fælleseuropæisk id-kort, en stærkere håndhævelse igennem den fælles arbejdsmarkedsmyndighed, etablering af en egentlig sortliste over virksomheder, der gerne vil påtage sig tjenesteydelser i andre lande, men som er notorisk kendte for at dumpe lønninger og arbejdsvilkår. Summen af det, udgjorde det, som regeringen forstod ved fair bevægelighed.

Jan E. Jørgensen gentog sit spørgsmål om arbejdsløshed og udviklingen i danske lønninger. Hvis den fri bevægelighed var et stort problem, ville man have en høj arbejdsløshed og et stagnerende og måske endda faldende lønniveau. Han advarede igen om retorikken: Ministeren skulle også passe på, når han talte om, at arbejdskraftens fri bevægelighed har forrang

over for alle mulige andre lønmodtagerrettigheder. Det stemte ikke. En EU-arbejdstager, der kommer til Danmark, skal overholde eksisterende danske vilkår – hvad enten de er lovgivningsbestemte eller overenskomstbestemte, og man må ikke forskelsbehandle EU-borgere i forhold til danske borgere.

Beskæftigelsesministeren ville være forsigtig med at indlede en diskussion med Jan E. Jørgensen om historiske domme, men han mente – og han tog forbehold for ministeransvarlighed – at Costa vs. Enel-dommen i 1960'erne etablerede, at de fire friheder har forrang for national lovgivning. Det gjaldt også lønmodtagerrettighederne. Så det var altså ikke noget, han fandt på; det fulgte af domstolens praksis og af de grundlæggende traktatbindinger i EU-systemet. Det var navnlig kommet til syne i diverse domstolsafgørelser – f.eks. Laval og Viking, hvor det var konfliktretten, der var i spil. Ministeren var engageret socialdemokrat, der grundlæggende ønskede at bekæmpe uretfærdigheder – og der var nogle fundamentale dele af den måde, den fri bevægelighed udmøntede sig på, der ikke var fair. Det gjaldt ikke så meget arbejdskraftens fri bevægelighed som tjenesteydelserne. Når en hovedentreprenør hyrer en underentreprenør, som måske hyrer fire forskellige underentreprenører, der alle er hentet ind fra andre lande til lønninger, der svarer til dem, de ville få i deres hjemland, frem for de lønninger og arbejdsvilkår, der gælder i Danmark. Det var der utallige eksempler på. Og også på arbejdstagere, der skulle være i Danmark i en kort periode, som bliver og bor på bagsædet af bil og derved kan konkurrere ved ikke at skulle betale for kost og logi. Reglerne skulle sikre, at der ikke er unfair konkurrence mod lønmodtagernes rettigheder og mod f.eks. entreprenører og virksomheder, der ønsker at give ordentlige lønninger og arbejdsvilkår.

Ministeren kunne bekræfte over for Jan E. Jørgensen, at der var lav ledighed i Danmark og heldigvis også reallønsmæssig fremgang over de senere år. Til gengæld syntes han, at det var værd at bemærke det, hvad Jyske Bank skrev i en 1,5-2 år gammel undersøgelse om lønudviklingen på det danske arbejdsmarked: ikke siden 1930'erne var lønningerne steget så lidt i et opsving som i det aktuelle opsving. I hele den vestlige verden havde man oplevet, at lønningerne holdt efter den almindelige produktivitetsudvikling og den almindelige velstandsudvikling og vækst. En af forklaringerne var efter hans mening, at for bestemte lønmodtagergrupper – især de lavtlønnede og kortuddannede – i brancher, der er i hårdere konkurrence med virksomheder fra andre lande, der opererer inden for princippet om tjenesteydelse fri bevægelighed, var der pres på lønninger og arbejdsvilkår. Grundforudsætningen for reallønsmæssige stigninger var en høj organiseringsgrad, som han ville kæmpe indædt for blev endnu højere. McKinsey havde nogle år tidligere udgivet et studie – poorer than their parents – der konkluderede, at i en række vesteuropæiske lande var lønningerne decideret faldet. Den vidnede om en udvikling i en vestlig verden, hvor uligheden stiger, og hvor det især er de kortuddannede og lavtlønnede, der halter bagud.

Jan E. Jørgensen sagde, at forrang betyder, at man ikke kan gøre den fri bevægelighed illusorisk ved at vedtage national lovgivning, eller at man kan bruge konfliktretten til at strejke, fordi der er arbejdstagere på en arbejdsplads fra andre EU-lande. En EU-arbejdstager, der arbejder i Danmark skal jo følge dansk lovgivning på lige fod med danske medarbejdere. Man

skal være klar i forklaringerne om, at EU er et system, der bygger på lov og ret, og når nogle misbruger reglerne, skal man slå ned på ved kontrol, men det gør ikke, at det pludselig er lovligt. Man begyndte heller ikke at tale om at skulle have et opgør med den danske model, fordi nogle arbejder sort. Arbejdskraftens fri bevægelighed er fundamentalt set et gode for Danmark.

Jan E. Jørgensen takkede ministeren for hans forklaringer på samrådet. Han havde hørt det sådan, at der ikke skulle være et opgør med den fri bevægelighed, men en endnu bedre fri bevægelighed og mere kontrol med, at regler bliver overholdt.

Beskæftigelsesministeren syntes, at der havde været nogle både vigtige og udbytterige diskussioner på samrådet. Han understregede, at regeringens perspektiv var, at fri bevægelighed skal være fair bevægelighed. I det lys var det ikke forkert at sige, at regeringen ønskede at opgive med den fri bevægelighed, "som man kender den", for man ønskede en bedre fri bevægelighed: en fri bevægelighed, der ikke trykker lønninger og arbejdsvilkår under fode.

Ministeren var enig i, at der skulle slås ned på misbrug og snyd, men man skulle være opmærksom på, at der, hvor arbejdsvilkår og lønninger og rettigheder blev trådt under fode, var der langt fra altid tale om snyd eller misbrug. I de politiske orienteringer i EU finder man masser, der grundlæggende mener, at det er positivt for Europa og for europæisk økonomi og det indre marked at have konkurrence på løn mellem lønmodtagere i hele Europa. Det var den konkurrence, han var meget optaget af ikke skulle være med til at indlede et ræs mod bunden på lønninger og arbejdsvilkår. I det lys var han ikke bange for at sige, at det handlede om et opgør med dem, der mener det, og et opgør med den fri bevægelighed, "som vi kender den" – i det omfang, at det var med til at understøtte den rette udvikling.

Mødet sluttede kl. 12.55.